

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej zatwierdził układ przyjęty w postępowaniu przyspieszonym na zgromadzeniu wierzycieli dłużnika (...) S. j. w Ż. w dniu 25 stycznia 2017 r. Zgodnie z jego treścią spłata należności głównej w całości (bez umorzenia) nastąpi w 120 miesięcznych ratach, płatnych na koniec każdego miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca w którym upłynie 9 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia o zatwierdzeniu układu, nie wcześniej jednak jak od 1 listopada 2017 r. – w tym wszystkich zobowiązań wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (pkt 1). Ponadto układ przywiduje umorzenie w całości odsetek za wyjątkiem składek na ubezpieczenie społeczne, składek na Fundusz Pracy, składek na fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i składek na ubezpieczenie zdrowotne (pkt 2).

Sąd Rejonowy wskazał, że na tym zgromadzeniu za układem głosowało ośmiu wierzycieli posiadających wierzytelności w kwocie 315.373,43 zł, przeciw był sześciu wierzycieli posiadających wierzytelności w kwocie 149.527,90 zł, a jeden wierzyciel posiadający wierzytelność w kwocie 119.597,36 zł wstrzymał się od głosu. Sędzia-komisarz w tej sytuacji stwierdził przyjęcie układu. Jednocześnie na tym zgromadzeniu sędzia-komisarz zatwierdził spis wierzytelności z dnia 14 grudnia 2016 r. Zastrzeżenia przeciwko układowi wniósł wierzyciel (...) w Ż., podnosząc, że dłużnik nie reguluje bieżących zobowiązań powstałych po otwarciu przyspieszonego postępowania układowego z tytułu należności podatku VAT i podatku dochodowego od osób fizycznych za okres październik-grudzień 2016 r.

Sąd Rejonowy uznał, że układ winien zostać zatwierdzony ze względu na niewystępowanie negatywnej przesłanki z art. 165 ust. 1 pr.rest. w postaci oczywistości niewykonania przez dłużnika układu. Oczywista niewykonalność układu bowiem występuje przede wszystkim w przypadku wybitnie złej sytuacji majątkowej dłużnika. W niniejszej sprawie sporne ze skarżącym pozostaje prawidłowe działanie komornika skarbowego i zajęcie przez niego rachunku bankowego aż do dnia 18 stycznia 2017 skutkujące ściąganiem należności w kwocie ok. 50.000 zł, które już wpłynęły po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego. Nadto strony prowadzą negocjacje w przedmiocie tejże wierzytelności zarachowanej na poczet zobowiązań najstarszych i jej prześięgowania. Art. 165 ust. 1 pr.rest. zawiera domniemanie prawne, że nieregulowanie zobowiązań powstałych po dniu otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego oznacza, że jest oczywistym, iż układ nie będzie wykonany. Nie dotyczy to wszakże sytuacji, gdy dłużnik nie wykonuje jedynie jednego zobowiązania, a ma miejsce jedynie w odniesieniu do stanu, gdyż dłużnik nie reguluje zobowiązań bieżących wobec kilku wierzycieli.

Zdaniem Sądu Rejonowego negatywne zapatrywanie skarżącego co do niewykonania przez dłużnika układu jest nieuzasadnione i przedwczesne, gdyż już zostały obniżone koszty działalności gospodarczej dłużnika – poprzez zwolnienie pięciu pracowników nieprodukcyjnych, trwają zaawansowane negocjacje co do sprzedaży starego zakładu, poniesione zostały koszty w kwocie 80.000 zł na rzecz banku w celu uzyskania promesy, a ponadto są już najemcy obiektu, gotowi płacić czynsz pokrywający w całości ratę kredytu, a także został podpisany kontrakt na odbiór kotłów. Te fakty potwierdzone przez nadzorcę sądowego nie uprawniają w chwili obecnej do stanowczego wniosku, że występuje oczywista niemożność wykonania układu.

Odnośnie zarzutów skarżącego dotyczących zatwierdzenia spisu wierzytelności Sąd Rejonowy uznał, że w przyspieszonym postępowaniu układowym nie rozstrzyga się sporów pomiędzy dłużnikiem a wierzycielem co do istnienia wierzytelności, albowiem nie została przewidziana procedura zaskarżenia tego spisu. Czynność w postaci zatwierdzenia przez sędziego-komisarza spisu wierzytelności służy formalnej weryfikacji spisu i nie oznacza merytorycznej decyzji co do istnienia wierzytelności. Nie podlega natomiast zatwierdzeniu spis wierzytelności spornych, a ten spis służy jedynie wyliczeniu kwoty 15% wierzytelności spornych, której istnienie powoduje konieczność umorzenia postępowania restrukturyzacyjnego na podstawie art. 326 pr.rest.

W tej sytuacji zdaniem Sądu Rejonowego układ podlegał zatwierdzeniu.

W zażaleniu wierzyciel (...) w Ż. zarzucił naruszenie:

- art. 262 i art. 97 ust. 1 pr.rest. poprzez niedokonanie przez nadzorcę sądowego aktualizacji spisu wierzytelności w sytuacji wystąpienia przesłanek faktycznych i prawnych do aktualizacji spisu, a w konsekwencji zatwierdzenia spisu na zgromadzeniu wierzycieli nie odpowiadającego stanowi rzeczywiście.
- art. 165 ust. 1 pr.rest. poprzez jego niezastosowanie i odmowę zatwierdzenia układu w sytuacji gdy układ nie będzie wykonany;

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez odmowę zatwierdzenia układu i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Dłużnik wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się uzasadnione.

W pierwszej kolejności podlegała ocenie kwestia związana ze spisem wierzytelności, albowiem tak kwestia ma istotne znaczenie dla przyjęcia układu, a zatem jego zgodności z prawem (art. 165 ust. 1 pr.rest.). Zgodnie z treścią art. 119 ust. 1 pr.rest. uchwała zgromadzenia wierzycieli o przyjęciu układu zapada, jeżeli wypowie się za nią większość głosujących wierzycieli, którzy oddali ważny głos, mających łącznie co najmniej dwie trzecie sumy wierzytelności przysługujących głosującym wierzycielom. Z kolei art. 110 ust. 5 pr.rest. stanowi, że wierzyciela, który wstrzymał się od głosu, uważa się za nieuczestniczącego w głosowaniu. Oznacza to, że obliczając większość osobową i kapitałową na podstawie art. 119 ust. 1 bierze się pod uwagę głosy za układem i przeciwko układowi – pomija się natomiast wierzycieli wstrzymujących się od głosu (zarówno w ujęciu osobowym, jak i kapitałowym), których głosy uważa się za nieoddane. W realiach niniejszej sprawy głosowało czternastu wierzycieli, z których osiem było za przyjęciem układu, a sześciu przeciwko. Suma głosujących w ten sposób wierzytelności wynosiła 464.901,33 zł, z czego za układem byli wierzyciele posiadający wierzytelności o wartości 315.373,43 zł, a przeciwko – o wartości 149.527,90 zł. Przy progu kapitałowym wynoszącym 309.934,22 zł oznacza to, że układ został przyjęty na podstawie art. 119 ust. 1 pr.rest. Ta okoliczność jest bezsporna i niekwestionowana w zażaleniu.

Skarżący wstrzymał się od głosu, co wynika z treści protokołu rozprawy z dnia 25 stycznia 2017 r., a zatem faktyczna wysokość jego wierzytelności objętej układem nie ma wpływu na skuteczność zawarcia układu. Ta okoliczność miałaby znaczenie jedynie w sytuacji, gdyby skarżący głosował przeciwko układowi. Wtedy to kontestowanie treści spisu wierzytelności – jako niezgodnego z stanem faktycznym miałyby fundamentalne znaczenie dla większości osobowej i kapitałowej w ujęciu art. 119 ust. 1 pr.rest. Tak wszakże nie było, a zatem Sąd Okręgowy uznaje, że problematyka wysokości wierzytelności należnej skarżącemu, która została objęta układem leży poza istotą zażalenia. Warto jednakże mieć na względzie, że sam spis wierzytelności nie stanowi res iudicata w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c., czego wyrazem są postanowienia art. 101 ust. 1 pr.rest. Co więcej, w myśl zasady wynikającej z art. 166 ust. 1 pr.rest. układ wiąże wierzycieli, których wierzytelności według ustawy są objęte układem, chociażby nie zostały umieszczone w spisie wierzytelności, chyba, że zachodzi przypadek określony w ust. 2 tego przepisu.

Reasumując zatem ten wątek, potencjalne naruszenie art. 262 i art. 97 ust. 1 pr.rest. nie miało w okolicznościach faktycznych sprawy znaczenia dla prawidłowości zatwierdzenia przez Sąd Rejonowy układu.

Odnosząc się do drugiego zarzutu zażalenia w pierwszej kolejności należy odnieść się do wykładni art. 165 ust. 1 zdanie drugie pr.rest. co do kwestii, czy domniemanie oczywistości niewykonania układu aktualizuje się w przypadku nieregulowania kilku zobowiązań bieżących dłużnika, czy też to domniemanie urzeczywistnia się już w razie nieregulowania jednego zobowiązania. Wykładania językowa na skutek użycia przez ustawodawcę pojęcia wierzytelności w liczbie mnogiej wskazywałaby za pierwszym ze wskazanych kierunków wykładni tego przepisu. Nie sposób jednak nie zauważyć, że taka wykładnia mogłaby prowadzić do wniosku, że nie miałby on zastosowania

do przypadku, gdy dłużnik spłaca kilku wierzycieli posiadających niewielkie należności, a nie spłaca ze względu na sytuację ekonomiczną jednego wierzyciela, wobec którego zobowiązanie ma znaczny rozmiar i jednocześnie decydujący dla funkcjonowania przedsiębiorstwa dłużnika. Taka sytuacja prowadziłaby do skutku, że dłużnik mimo faktycznej niemożności spłacania takiego zobowiązania uznawany byłby za podmiot mający zdolność wykonania układu, w rzeczywistości, gdy faktycznie takiej zdolności nie posiada. Pojmowania znaczenia zatem tego przepisu poszukiwać należy na gruncie funkcjonalnym – w łącznym zestawieniu z treścią art. 165 ust. 1 zdanie pierwsze pr.rest. Jedną z bezwzględnych podstaw odmowy zakładu jest stan, w którym jest oczywiste, że układ nie zostanie wykonanie. R. legis takiego kanonu odmowy zatwierdzenia układu opiera się na założeniu, że brak jest aksjologicznych podstaw do zatwierdzenia układu jeśli już ponad wszelką wątpliwość na etapie procedowania w przedmiocie zatwierdzenia układu wiadomym jest, że dłużnik ze względu na sytuację ekonomiczną tego układu nie wykona. Przy takim pojmowaniu znaczenia tego przepisu uzasadnionym staje się wniosek, że z punktu odmowy zatwierdzenia układu irrelevantnym jest, czy dłużnik nie reguluje kilku, czy też jednego bieżącego zobowiązania. W rezultacie zatem art. 165 ust. 1 zdanie drugie należy interpretować w kierunku, że również i nieregulowanie jednego zobowiązania bieżącego – poza układowego uruchamia domniemanie zawarte w tym przepisie.

Odnosząc się natomiast do twierdzeń skarżącego w odniesieniu do wskazanego tutaj zarzutu zażalenia mieć trzeba na uwadze, że jak wynika z akt sprawy (pismo skarżącego z dnia 17 stycznia 2017 r.) prowadził on przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne o wierzytelności objęte układem, w ramach którego dokonano zajęć komorniczych i po otwarciu tego postępowania na mocy postanowienia z dnia 19 października 2016 r. wpłynęły środki pieniężne w kwocie 62.81,93 zł, które w wysokości 50.826 zł zostały zaliczone na najstarsze wierzytelności objęte układem. Takie zachowanie nie jest dopuszczalne. Po pierwsze w myśl art. 252 ust. 1 pr.rest. od dnia otwarcia przyspieszonego postępowania układowego dnia jego zakończenia albo uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu przyspieszonego postępowania układowego, spełnianie przez dłużnika albo zarządcę świadczeń wynikających z wierzytelności, które z mocy prawa są objęte układem, jest niedopuszczalne. Po drugie i co najistotniejsze, art. 259 ust. 1 zdanie pierwsze statuuje zasadę, że postępowanie egzekucyjne dotyczące wierzytelności objętej z mocy prawa układem, wszczęte przed dniem otwarcia przyspieszonego postępowania układowego, ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem otwarcia postępowania. Tym samym nie było dopuszczalne prowadzenie po otwarciu przyspieszonego postępowania układowego egzekucji o wierzytelności objęte z mocy prawa układem. Takie postępowanie mogło natomiast dotyczyć wierzytelności nieobjętych układem – powstałych po otwarciu przyspieszonego postępowania układowego. Jeśli zatem po otwarciu niniejszego postępowania wyegzekwowano należności skarżącego wobec dłużnika to winny one być co najwyżej zaliczone na poczet zobowiązań bieżących. Jak wynika z ostatniego sprawozdania nadzorca sądowego – za kwiecień 2017 r. – z dnia 23 maja 2017 r. oraz załączonego do niego pisma dłużnika z dnia 22 maja 2017 r., uregulował on podatek VAT za miesiące luty i marzec 2017 r. W sytuacji brak jest podstaw do uznania, że dłużnik nie reguluje bieżących należności wobec skarżącego.

Rzecz w tym, że dłużnik nie reguluje bieżących zobowiązań wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które jak wynika z przywołanego powyżej sprawozdania nadzorca sądowego z dnia 23 maja 2017 r. wynoszą 105.103,80 zł, sukcesywnie narastając od otwarcia przyspieszonego postępowania układowego do miesiąca kwietnia b.r. W dacie zatwierdzenia układu zobowiązania te wynosiły 46.825,36 zł za okres październik – grudzień 2016 r. i ten fakt był bezsporny i wynikał z akt sprawy.

Zdaniem Sądu Okręgowego taki stan rzeczy aktualizował domniemanie oczywistości niewykonania przez dłużnika układu i to na nim stosowanie do reguł dowodowych wynikających z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. ciążył obowiązek obalenia domniemanie zawartego w art. 165 ust.1 zdanie drugie. Innymi słowy, na dłużniku spoczywał ciężar wykazania, że nieregulowanie wskazanych tutaj bieżących zobowiązań nie daje podstaw do tezy, iż jest oczywistym, że nie wykona on układu (art. 165 ust. 1 zdanie pierwsze pr.rest.). Lektura akt postępowania w przedmiocie zawarcia układu, jak zatwierdzenia układu zupełnie nie wskazuje, że dłużnik podjął jakiegokolwiek inicjatywę procesową w tym kierunku. Także i Sąd Rejonowy zatwierdzając układ tę problematykę pominął, a bezsprzecznie już wtedy bieżące wymagalne zobowiązania dłużnika wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynosiły 46.825,36 zł.

W toku ponownego rozpoznania sprawy – o zatwierdzenie układu na podstawie okoliczności faktycznych sprawy Sąd Rejonowy ustali i dokonana oceny, czy w świetle poczynionych ustaleń faktycznych sprawy nie zachodzi negatywna przesłanka odmowy zatwierdzenia układu na podstawie art. 165 ust. 1 zdanie pierwsze pr.rest. Pokreślenia wymaga jednak, że wobec nieregulowania bieżących zobowiązań – co najmniej wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ciężar wykazania obalenia domniemania oczywistości niewykonania układu spoczywa na dłużniku.

Z tego powodu zaskarżone orzeczenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 386 § 4 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 209 pr.rest. orzeczono jak na wstępie.

M. M. D. J. C.